

જયકચ્છ

60
વર્ષ

OLDEST NEWS PAPER
OF KUTCH : JAYKUTCH

સ્થાપના તા. : ૨૨મી સપ્ટેમ્બર, ૧૯૩૪

★ સત્યાચરણ ★ સિદ્ધાંત જિન્ડા
★ પ્રબળ પુરુષાર્થ

વ્યવસ્થાપક : ચન્દ્રવદન એફ. પટ્ટણી
સલાહકાર : મનોજભાઈ પી. સોલંકી
તંત્રી : તેજસ સી. પટ્ટણી

○ સજીવખેતી ○ ગૌમહાત્મ્ય ○ પર્યાવરણ ○ ગ્રામોત્થાન ○ સ્વાવલંબન ○ આરોગ્ય

★ વર્ષ ૯૦ ★ સંવત. ૨૦૭૮ ★ આસો સુદ ૨ ★ તા. ૧૫/૧૦/૨૦૨૩, ★ અંક ૨ ★ પાના ૪ ★ પોસ્ટ આવૃત્તિ તા. ૨૦/૧૦/૨૦૨૩ ★ RNI No. 1886/57

દેશમાં વિકેન્દ્રિત વિદ્યુત ક્રાંતિની વિશાળ શક્યતા

આપણા શાસ્ત્રો પ્રમાણે પૃથ્વી, પાણી, પવન, પ્રકાશ અને આકાશ એ પંચમહાભૂતો ગણાય છે. આ પંચમહાભૂતોમાં દરેકમાં પ્રચંડ શક્તિ રહેલી છે. પૂરના પાણીની પ્રચંડ તાકાતનો સૌને ખ્યાલ હોય જ, તેવી રીતે વાવાઝોડા વખતે આપણે પ્રચંડ શક્તિનો પણ અનુભવ કરીએ છીએ. આધુનિક વિજ્ઞાનમાં પણ પાણી, પ્રકાશ અને પવનચંત્રોનો કલ્પનાતીત વૈજ્ઞાનિક વિકાસ થયો છે. ખાસ કરીને ડેનમાર્ક, જર્મની, હોલેન્ડ, અમેરિકા અને ઓસ્ટ્રેલીયામાં જંગી મોટા પવનચંત્રો લગાડીને સેકડો, મેગાવોટ વીજળી ઉત્પન્ન કરવામાં આવે છે. આવા પવનચંત્રોને અંગ્રેજીમાં વિન્ડ ટર્બાઈન કહેવાય છે. પરંતુ, આપણે તેને પવનચંત્ર અથવા વિદ્યુત પવનચક્કી તરીકે ઓળખી શકીએ.

યુરોપના દેશોમાં દરેક ટેકનોલોજીને જંગી રાક્ષસી સ્વરૂપ આપવામાં આવે છે. આ ઘેલાઈમાંથી તેઓએ રાક્ષસી કાળના પવનચંત્રો વિકસાવ્યા છે. અત્યારે બે મેગાવોટની કેપેસિટીના વિન્ડ ટર્બાઈન ૨૦ માળ જેટલા ઊંચા ટાવર ઉપર બેસાડવામાં આવે છે અને આ પવનચંત્રના પાંખિયાની ત્રિજ્યા ૧૦૦ ફૂટ જેટલી હોય છે. એટલે દસ માળનું મકાન હોય એટલું મોટું પાંખિયું આ વિન્ડ ટર્બાઈનનું હોય છે. આ પવનચંત્ર અત્યારે ૧૦ કરોડ રૂપિયાનું એક થાય છે. આ પવનચંત્રની અંદર ઈલેક્ટ્રોનિક રોબોટ બેસાડેલ હોય છે જે વિદ્યુત ઉત્પાદનના તમામ પાસાઓ ઉપર દેખરેખ રાખે છે અને સંચાલન કરે છે. એટલે પવનની ઝડપ કેટલી છે, પાંખિયાની ઝાડપ કેટલી છે, વીજળીનું ઉત્પાદન કેટલું થઈ રહ્યું છે, દર મીનીટે કેટલા યુનિટ વીજળી ગ્રીડમાં જઈ રહી છે, આવા બધા ૩૦૦ જાતના રેકર્ડ ઓટોમેટીક રોબોટ વડે રહે છે અને તેમાં કાઈ તકલીફ ઉભી થાય તો તેનું નિરાકરણ પણ રોબોટ પોતે જ કરી

લ્યે છે અને રોબોટથી નિરાકરણ ન થઈ શકે એવી કોઈ તકલીફ હોય તો રોબોટ પવનચંત્રના માલિકને ફોન પણ કરે છે.

વળી, બે મેગાવોટની આવી વિદ્યુત પવનચક્કી ફક્ત એકલી જ હોતી નથી. પરંતુ યુરોપના દેશો આવી પવનચક્કીઓનું જંગલ ઉભું કરે છે. જેમ કે ૧૦૦ થી ૨૦૦ જેટલા પવનચંત્રો કોઈ એક વિસ્તારમાં ઉભાં કર્યા હોય છે જેને અંગ્રેજીમાં “પવન વન” કહી શકીએ.

છેલ્લા સંશોધનો મુજબ આવા રાક્ષસી કદના પવનચંત્રોજો સમુદ્રમાં મૂકવામાં આવે તો વધુ વિદ્યુત ઉત્પન્ન થાય છે. કારણ કે સમુદ્રમાં ઝાડ પાન, મકાન જેવા અવરોધો હોતા નથી એટલે પવન વધુ ઝડપે આવ્યા કરે છે. એટલે પશ્ચિમના દેશોમાં બહુ ઝડપથી સમુદ્ર કિનારાથી ૩૦ થી ૪૦ કી.મી. દૂર સમુદ્રના આવા પવનવન ઉભાં થઈ રહ્યા છે. આવા પવનવન મોટી મોટી કંપનીઓની માલિકીના હોય છે અને તે કંપનીઓ પછી વીજળી વપરાશ કરતી કંપનીઓને તે વીજળી વેચે છે.

ભારતમાં પણ ભારત સરકારે અબજો રૂપિયા ખર્ચીને આવા પવનવન ઘણી જગ્યાએ ઉભાં કર્યા છે, સૌરાષ્ટ્રમાં જ આવાં પવનવન ઘણી જગ્યાએ ઉભાં કર્યા છે. સૌરાષ્ટ્રમાં જ પ્રાંસલા ખાતે લગભગ ૫૦૦ જેટલી વિદ્યુત પવનચક્કીઓ ઉભી કરવામાં આવી છે, જે પ્રમાણમાં નાની છે એટલે કે ૨૫૦ કિલોવોટની ઉત્પાદન ક્ષમતાની છે. જેનો ટાવર લગભગ ૧૦૦ ફૂટ ઊંચો હોય છે અને પાંખિયાની ત્રિજ્યા ૪૦ થી ૪૫ ફૂટની હોય છે. પરંતુ આવી પવનચક્કીઓ આપણા દેશમાં ઘણા રાજ્યોમાં થઈ છે.

સામાન્ય માધ્યમ વર્ગના ખેડૂતને પોતાના ખેતરમાં પાણી ખેંચવા માટે ૩ કીલોવોટથી ૧૦ કિલોવોટ સુધીની જરૂરિયાત હોય છે. તો પવનચંત્ર એટલું નાનું હોવું

જાઈએ, જેથી દરેક ખેડૂત તે વસાવી શકે. વળી નાના ગામમાં જાહેર દિવાબત્તિ કરવા માટે પણ દસથી વીસ કિલોવોટના પવનચંત્રો હોય તો ઉપયોગી થઈ પડે. ઘરમાં અર્ધા કિલોવોટનું પવનચંત્ર પણ પૂરતું થઈ પડે. આ બધો વિચાર કરતા ભારતની પરિસ્થિતિ પ્રમાણે અર્ધા કિલોવોટથી દસ કિલોવોટ સુધીના પવનચંત્રો ખેડૂતોને અને આમ જનતાને પોષાય તેવી યોગ્ય કિંમતે વિકસાવવામાં આવે તો લાખો નાના પવનચંત્રો આપણા દેશમાં ચાલી શકે તેમાં જરાપણ શંકા નથી. પરંતુ તે અંગેનું કોઈ પણ જ્ઞાન કોઈપણ જગ્યાએ પ્રાપ્ય નથી. આ આપણા દેશનું દુર્ભાગ્ય છે. જ્યારે ડેનમાર્ક જેવડા ટચુકડા દેશમાં દરેક હાઈસ્કુલમાં વિદ્યાર્થીઓને પવનચંત્રો જાતે બનાવી લેવાનું આખેઆખું શાસ્ત્ર શીખવવામાં આવે છે અને વિદ્યાર્થી હાઈસ્કુલમાંથી નીકળે એટલે નાનકડાં પવનચંત્રો જાતે બનાવતો થઈ જાય છે. આટલું સુંદર જ્ઞાન ત્યાં દરેક વિદ્યાર્થીને આપવામાં આવે છે. અને તેથી જ જગતમાં પવનવિદ્યુતની જેટલી પણ ટેકનોલોજીની જાણકારી છે તેમાંથી ૭૦% ટેકનોલોજી આખી દુનિયાને ફક્ત નાનકડા ડેનમાર્ક પૂરી પાડેલી છે. આપણા દેશમાં એન્જીયરીંગ કોલેજો, ટેકનીકલ વ્યવસાયી શિક્ષણ આપતી સંસ્થાઓમાં કોઈ જગ્યાએ પવનશક્તિનો કોઈ કોર્ષ અભ્યાસક્રમમાં નથી. આ કેટલી બધી કરુણતા કહેવાય.

મેં છેલ્લા એક વરસમાં પવનગતિ શાસ્ત્ર અને પવનવિદ્યુત શાસ્ત્રનો પદ્ધતિસરનો અભ્યાસ કર્યો છે અને દુનિયાભરના દેશોમાં નાના પાયાનાં પવનચંત્રોની શું સ્થિતિ છે તેની માહિતી મેળવતા તેમાંથી જાણવા મળ્યું કે અર્ધા કિલોવોટથી ૧૦ કિલોવોટ સુધીના પવનચંત્રો દુનિયાના ઘણા દેશોમાં બને છે. આ બધા ઉત્પાદકોની માહિતી ઈન્ટરનેટ ઉપર ઉપલબ્ધ છે.

યુરોપના બધા જ ઉત્પાદકો મોંઘા હોય છે. એટલે આપણે વિદેશોમાંથી નાના પવનચંત્રો આયાત કરવાની કલ્પના પણ ન કરી શકીએ. પરંતુ અભ્યાસ કરતા એવું લાગ્યું કે આવા નાના પવનચંત્રો જો આપણા દેશમાં વિકસાવવામાં આવે તો તે ઘણાં જ સસ્તા થઈ શકે અને મધ્યમવર્ગના ખેડૂતોને તથા લોકોને પોષાય એટલી કિંમતમાં મળવા માંડે. પરંતુ આ કામ એન્જીયરીંગના ઉત્પાદકો, મોટી શિક્ષણ સંસ્થાઓ, નાના ઉદ્યોગપતિઓ, વગેરેએ યુદ્ધના ધોરણે ઉપાડી લેવાની જરૂર છે. જો આમ થાય તો ફક્ત ૧૦ થી ૧૫

સ્વ. વેલજીભાઈ દેસાઈ (રાજકોટ)

વરસમાં ભારતમાં ગામડાની કાયાપલટ થઈ જાય અને વીજળી એટલી બધી બનવા માંડે કે ક્યાં નાખવી તે પ્રશ્ન થઈ પડે.

જગતભરમાં પવન અને પ્રકાશથી નાના પાયે ઘર પૂરતી કે ખેતર પૂરતી વીજળી ઉત્પન્ન કરવાનું કાર્ય ઝડપથી લોકપ્રિય થતું જાય છે. આ રીતે ટૂંક સમયમાં વિદ્યુત ઉત્પાદનના ક્ષેત્રે બહુ ઝડપથી વિકેન્દ્રીકરણની ક્રાંતિ આવી રહી છે. આપણા દેશમાં પણ આ માટેની પરિસ્થિતિ પાકી ગઈ છે. (ક્રમશઃ)

મમુઆરાના બળદની જોડનું રૂ. ૧,૫૧,૦૦૦માં વેચાણ થયું

કચ્છમાં બત્રી ભેંસનું ઊંચી કીમતે ખરીદ વેચાણ થતું હોય છે. બળદ આધારિત ખેતી લુપ્ત થતી જાય છે ત્યારે તાજેતરમાં ભુજના મમુઆરા ગામના રણછોડભાઈ ગોવિંદભાઈ ચાવડાના કાંકરેજના સારી નસલના બળદની જોડનું રૂ. ૧,૫૧,૦૦૦ની ઊંચી કીમતે વેચાણ થયું હતું. આ બાબતે રણછોડભાઈએ જણાવ્યું કે, બળદથી થતી ખેતીથી ગૌ આધારિત ખેતી અભિયાનને પ્રોત્સાહન મળે છે. તેઓએ આ જાતવાન બળદ અંગે કહ્યું કે, આ બળદ માતાના મઠ નજીક આવેલા વાલકા ગામ ખાતેથી બે વાઈરડાં ખેતીકાર્યમાં ઉપયોગ અને જાતવાન નસલના બળદના સંવર્ધન માટે ખરીદવા હતા. આ બળદ તેઓએ મોરબી જિલ્લાના કોઠારિયા ગામના દિનેશભાઈ વાઢેરને વેચ્યા છે. બળદથી ખેતીના મહત્વ અંગે ખેતીમાં બળદ દ્વારા થતી વિખેડથી જમીન ફળદ્રુપ, પોચી અને મુલાયમ રહે છે અને નાના છોડને નુકસાન થતું નથી. (અહેવાલ : અશોકભાઈ સુથાર)

બાયો ગેસ ગોબર ગેસ એ ખેડૂતો માટે આશીર્વાદ રૂપ છે. જેમની પાસે કોઈ પણ પ્રકારના પશુઓ હોય તેમણે બાયો ગેસ મા રોકાણ કરવું જોઈએ. ગુજરાતમાં બહુ વર્ષોથી સરકાર તરફથી સબસીડી આપવામાં આપવામાં આવે છે...

બાયો ગેસ એ એક એનરોબીક રિએક્ટરડાઈજેસ્ટર છે. એનરોબીક રિએક્ટર એટલે જ્યાં ઓક્સિજનની ગેરહાજરીમાં ગોબરનું બાયો રસાયણિક વિઘટન થતું હોય છે. આ બાયો રસાયણિક વિઘટન દરમ્યાન મિથેન વાયુ, થોડી માત્રામાં હાઈડ્રોજન સલ્ફાઈડ અને કાર્બન ડાયોક્સાઈડ જેવા ગેસ ઉત્પન્ન થાય છે જેને બળતણ તરીકે ઉપયોગમાં લેવાય છે. બાકીનો જે રગડો વધ્યો, તે બીજા માર્ગે બહાર આવે છે તેને આપણે બાયો ગેસ સ્લરી કહીએ છે, જે ઉત્તમ ખાતર છે. આ ઉત્તમ એટલા માટે છે કે તેમાં ઈ કોલી જેવા વિષૂ સમુદાય લગભગ નાશ પામે છે અથવા તો બહુ ઓછા પ્રમાણ હોય છે.

ગોબર ગેસ : ખેડૂતો માટે ખૂબ આર્થિકવાદરૂપ

ઓર્ગેનિક કાર્બન વિપુલ પ્રમાણમાં હોય છે અને NPK લભ્ય સ્વરૂપમાં હોય છે...

ગોબર ગેસમાં આપણે જેટલું ગોબર વાપરીએ છે એટલું પાણી લઈ તેને વ્યવસ્થિત રીતે

સૌશિયલ
મિડિયાના
ઝડૂ ખેતી...

મિક્સ કરી ડાયજેસ્ટરમાં મોકલીએ છે. અહીં ગોબરમાં રહેલા નાઈટ્રોજન (N) જે વનસ્પતિ અવશેષના રૂપમાં કે બેક્ટેરિયાના સ્વરૂપમાં છે, ઈનઓર્ગેનિક સ્વરૂપ એટલે એમોનિયમ NH4 સ્વરૂપ છે તે અને ગોબરમાં જે કાર્બન (C) છે તેનાથી બનતો CoN રેશિયો લગભગ ૩૦:૧ થાય છે. જ્યારે આ બધાનું વિઘટન શરૂ થાય છે ત્યારે ઉડ્ડયનશીલ ફેટી એસિડનું એસિટોજેન અને મિથેનોજેન

બેક્ટેરિયા વિઘટન કરી એસિટિક એસિડ અને મિથેન વાયુ ઉત્પન્ન કરે છે. આ પ્રક્રિયા દરમ્યાન કાર્બન ડાયોક્સાઈડ અને હાઈડ્રોજન સલ્ફાઈડ પણ ઉત્પન્ન થાય છે. આ પ્રક્રિયા દરમ્યાન હાઈડ્રોજન રેશિયો ૧૦:૧ જેટલો થાય છે. ગોબર માં રહેલા પોટેશિયમ અને ફોસ્ફરસ લભ્ય સ્વરૂપમાં બહાર આવે છે. આ રીતે સ્લરી NPK અને ઓર્ગેનિક કાર્બનને લભ્ય સ્વરૂપમાં લાવી ઉત્તમ ખાતર બનાવે છે. સ્લરીનો CoN રેશિયો ઓછો હોવાથી જ્યારે આપણે તેને જમીનમાં આપીએ છે ત્યારે સામાન્ય CoN રેશિયો હોવાને કારણે જમીનની કુદરતી વ્યવસ્થામાં ખલેલ પડતો નથી. સીધી લીટીમાં કહીએ તો બાયો ગેસ સ્લરી, બળતણ સાથે ઉત્તમ ખાતર આપે છે, સ્લરી NPK તો આપે છે અને જમીનને અને પર્યાવરણને નુકશાન નથી કરતી...

ગાંધીજીના રામરાજ્યની પરીકલ્પનામાં ગ્રામ્ય ઉન્નતિ પ્રથમ આવે છે. ગોબર ગેસને આપણે ગ્રામ્ય ઉન્નતિના, ગામના પર્યાવરણના સુધારવાના સંદર્ભ જોવાની જરૂર છે. દરેક ગામમાં ઉકરડા છે. વરસાદમાં તેનાથી સૌથી વધુ નુકસાન થાય છે. વિધિવત રીતે કંપોસ્ટ નહીં થયેલા આ ઉકરડાને જ્યારે આપણે આપણા ખેતરો માં વાપરીએ છે ત્યારે પૈસા આપી ખેતરમાં તકલીફોને આવકારીએ છે.

મુંડાની તકલીફ તેમાંની એક છે. ખુદા ઉકરડા ને કારણે જે મિથેન અને હાઈડ્રોજન સલ્ફાઈડ ઉત્પન્ન થાય છે તે પર્યાવરણને તો નુકસાન કરે છે પણ સાથે સાથે આપણી જમીનોને પણ નુકશાન કરે છે. જમીનમાં અધકચરા કમ્પોસ્ટ થયેલા ઉકરડા વાપરીએ છે ત્યારે આપણે આપણી જમીનમાં મિથેન વાયુ, હાઈડ્રોજન સલ્ફાઈડ ઉત્પન્ન કરીએ છે જે વિષાણુ અને નુકશાનકારક ફૂગોના વધારા માટે

અનુકૂળ વાતાવરણ તૈયાર કરી આપે છે. તો તમને નથી લાગતું કે મોટા પાયે આના પર વિચારવું જોઈએ? સહકારી ધોરણે ગોબર ગેસ પર બનાસ ડેરી એ સુંદર ઉદાહરણ પુરૂ પાડ્યું છે. આવી રીતે ગુજરાતમાં બહુ મોટી સંખ્યામાં આ કામ થાય તો ગામડાં ખાતર બાબતે થોડાં અંશે આત્મનિર્ભર બને. સાચા અર્થમાં ગામની આત્મનિર્ભરતા એ દેશની પ્રગતિનું પ્રથમ સોપાન છે...

હવે ઘણી સંસ્થાઓ નાના મોટા બાયો ગેસ પ્લાન્ટ અને તેમાંથી બનતા CNG પ્લાન્ટ બનાવી આપે છે. બાયો ગેસ સ્લરીને સારા બેક્ટેરિયાથી સમૃદ્ધ કરવાના અને ફોલિયર સ્પ્રે માટેની સ્લરી બનાવવાની મશીનરી તૈયાર કરી આપનાર પણ ગુજરાતમાં છે. જેમની પાસે આપણી દેશી ગાય નથી, તેમના માટે આ સારામાં સારો વિકલ્પ છે. ગામના ઉકરડાને કારણે થતા પર્યાવરણને થતા નુકસાનને અટકાવવાનો સરળ માર્ગ છે...

હવે યુદ્ધ જ એક માર્ગ છે, ઝેર સામે અમૃતનું. આપણે બધાએ અપરાજિત યોદ્ધા બની વિજય મેળવવાનો છે. અંતે વિજય તો સાહેબ, અમૃતનો જ થવાનો છે, ઝીરો કેન્સર અભિયાન, એ તમામ ખેડૂતોનો આભાર માને છે જે પૂરી શ્રદ્ધાથી કુદરતી ખેતી કરી રહ્યા છે. એમને ખાસ ધન્યવાદ એટલા માટે આપવા જરૂરી છે કારણકે તેમને આખું ગામ જ્યારે મૂર્ખ ગણતું ત્યારે ડગ્યા વગર લાગેલાં રહ્યા. આપણે ૫૦ થી ૬૦ વર્ષો જુની ખેતી પદ્ધતિને બદલી રહ્યા છે, આપણે ચીલો ચાતરી રહ્યા છે ત્યારે મુશ્કેલી તો ડગલે ને પગલે આવશે, આપણી જમીનો એકલી નથી બગડી પણ ભૂગર્ભ જળ પણ ખરાબ થયાં છે તો તેને વ્યવસ્થિત કરતા સમય લાગશે પણ ધીરપૂર્વક કામ કરીશું તો સફળતા આપણી પાસે દોડતી આવશે...

દેવેન્દ્ર પટેલ, વડોદરા

નવેમ્બરની સજીવ ખેતી તાલીમની તારીખોમાં ફેરફાર

કુકમાના શ્રીરામકૃષ્ણ ટ્રસ્ટના ચિતન સાધના સ્થળ ખાતે સંભવતઃ તા. ૮-૯-૧૦ નવેમ્બરના નિઃશુલ્ક સજીવ ખેતી તાલીમ શિબિરનું આયોજન કરવામાં આવ્યું છે. જેમાં બહેનો તથા ભાઈઓ સહપરિવાર ભાગ લઈ શકશે. તાલીમમાં વિભાવના, બીજ, રોગ, જીવાત, જમીનનું બંધારણ, માર્કેટીંગ, ખેતી ખર્ચ ઘટાડવો જેવા વિષયોનું પ્રેક્ટીકલ, થીયરીકલ માર્ગદર્શન અપાશે. નામ નોંધણી માટે ૯૪૨૬૫ ૮૨૮૧૦ નો સંપર્ક કરવો.

ઈજન

સજીવ ખેતી, ગાય, પર્યાવરણ, પાણી, ગ્રામોત્થાનને લગતા લેખ, સમાચાર નીચેના સરનામે અવશ્ય મોકલશો. અમે તેને સ્થાન આપવા પ્રયાસ કરીશું.....
- જયકચ્છ કાર્યાલય, બીજા માળે, ૯, હાટકેશ કોમ્પલેક્સ, છઠીબારી, ભુજ (કચ્છ)
શ્રી રામકૃષ્ણ ટ્રસ્ટ, ઠાકર મંદિર પાસે, જુનાવાસ, માધાપર (ભુજ) કચ્છ
ગૌકૃષિ સંશોધન કેન્દ્ર, આહિર સમાજવાડીની સામે, ગામડીયા ડુંગરની પાછળ, કુકમા (ભુજ)
મોબાઈલ : ૯૯૨૫૧ ૭૪૬૯૯,
નોંધ : પત્રના લવાજમ પેટે વાર્ષિક સહયોગ રૂ. ૧૦૦/-

કુકમામાં પંચગવ્ય સુજોક ચિકિત્સા માર્ગદર્શન

કેન્દ્રનો પુનઃપ્રારંભ શ્રીરામકૃષ્ણ ટ્રસ્ટ દ્વારા કુકમા મધ્યે કાયમી પંચગવ્ય આર્યુવેદ ચિકિત્સા - માર્ગદર્શન કેન્દ્રનો પુનઃ પ્રારંભ કરાયો છે. ટ્રસ્ટના પ્રાકૃતિક ગ્રામ કુકમા ખાતે સુવિધા ઉપલબ્ધ છે. વધુ વિગતો માટે મોબાઈલ નંબર ૯૬૮૭૧ ૭૭૧૯૮નો સંપર્ક કરવો. નિદાન નિશૂલ્ક રહેશે. આ ઉપરાંત પંચગવ્ય આર્યુવેદ અને સુજોક પદ્ધતિની સારવાર જાણીતા આર્યુવેદ નિષ્ણાંત ડૉ. દિપકભાઈ ચૌહાણ પણ તેમની સેવા રોજ સવારે ૯-૩૦ થી ૫ દરમિયાન નિશૂલ્ક આપશે. જેનો લાભ લેવા જણાવવાયું છે. આ ઉપરાંત શામજીભાઈ ભટ્ટી ગૌઆયુર સેલથેરાપી થી સારવાર આપશે.

દર બુધવારે આર્યુવેદ કેમ્પ શ્રી રામકૃષ્ણ ટ્રસ્ટના સંકુલ ખાતે દર બુધવારે જાણીતા વેદ અભિતભાઈ ત્રિપાઠી પોતાની સેવા આપે છે. જેનો સમય સવારે ૧૦ થી બપોરે ૧૨ વાગ્યા સુધીનો છે.

સત્વમ

નેચરલ અને ઓર્ગેનિક

○ પંચગવ્ય ઉત્પાદન	○ કાંસા, તાંબાં, પીતળ
○ અનાજ	○ ના વાસણ
○ સિંધવ નમક	○ ગૌમૂત્ર અર્ક
○ માટીના વાસણ	○ ઔષધિઓ
○ કાચી ઘાણીનું તેલ	○ મસાલા
○ બુરો (સાકર)	○ ઘર વપરાશની
○ દેશી ગોળ	○ વસ્તુઓ

ક્રિષ્ના આર્કેડ, ગાંધી સર્કલ પાસે,
ઓધવભાગ રોડ, માધાપર (ભુજ)
સંપર્ક : મો. ૯૦૮૧૧ ૧૭૦૭૭

વેદ પ્રતિકભાઈ કૃષ્ણકાંતભાઈ પંડ્યા

(બી.એ.એમ.એસ) આયુર્વેદાચાર્ય

આયુર્વેદ અને પંચકર્મ દ્વારા
સંપુર્ણ ચિકિત્સા

સોમવાર થી બુધવાર સવારે ૧૦ થી સાંજે ૭
સુધી

સંપર્ક : મો. ૮૧૫૫૯ ૯૨૦૦૪

ક.વિ.ઓ. જૈન મહાજન સંકુલ, હોસ્પિટલ રોડની
પાછળ, ભુજ (કચ્છ)

સજીવ ખેતી ઉત્પાદન, ગૌ ઉત્પાદન તેમજ ગ્રામોત્થાનને
લગતી પ્રવૃત્તિ ધરાવનારાને પ્રચાર પ્રસાર માટે ઉત્તમ તક

○ એક વાર પ્રસિધ્ધિ:	રૂ. ૨૫૦/-	(૧ અંક)
○ છ માસ સુધી પ્રસિધ્ધિ:	રૂ. ૨૫૦૦/-	(૧૨ અંક)
○ એક વર્ષ સુધી પ્રસિધ્ધિ :	રૂ. ૫૦૦૦/-	(૨૪ અંક)
○ બે વર્ષ સુધી પ્રસિધ્ધિ:	રૂ. ૧૦,૦૦૦/-	(૪૮ અંક)

"જયકચ્છ"માં જાહેરાત આપવા માટે સંપર્ક કરો :

મો. ૯૯૨૫૧ ૭૪૬૯૯

પત્રકાર એકતા પરિષદના અધિવેશનમાં કચ્છના વરિષ્ઠ પત્રકારનું સન્માન કરાયું

પત્રકાર એકતા પરિષદ ગુજરાતનું કચ્છ જિલ્લા સંગઠન નું અધિવેશન તાજેતરમાં ભુજ ખાતે યોજાયું હતું. આ સંગઠન રાજ્ય નાં ૩૩ જિલ્લા માં તેની શાખાઓ ધરાવે છે. પત્રકાર અધિવેશનનું ઉદઘાટન સંસદ સભ્ય વિનોદભાઈ ચાવડા જિલ્લા ભાજપ પ્રમુખ દેવજીભાઈ વરચંદ અને અન્ય અગ્રણીઓના હસ્તે થયું હતું. પંકજભાઈ મહેતા, જિગર છેડા સહિતના આગેવાનો આ પ્રસંગે ઉપસ્થિત રહ્યા હતા. વિવિધ અગ્રણીઓએ પત્રકાર સંગઠનનાં મહત્વ પર ભાર મૂક્યો હતો. આ અધિવેશન માં કચ્છ માં પત્રકારત્વ અને પ્રસારણ ક્ષેત્ર ની સુદીર્ઘ કારકિર્દી બદલ વરિષ્ઠ પત્રકાર અને આકાશવાણી ભુજ ના નિવૃત્ત સમાચાર વાયક ચંદ્રવદન પટ્ટણી નું સન્માન કરવા માં આવ્યું હતું. સંગઠનના આગેવાનો લાભુભાઈ કાત્રોડીયા તેમજ અન્ય આગેવાનોએ માર્ગદર્શન આપ્યું હતું. સ્થાનિક સભ્યો જામ જયમલસિંહ જાડેજા, નવિનભાઈ મહેતા, વિજયભાઈ વેલાણી વગેરેએ સૌને આવકાર આપ્યો હતો.

શ્રી રામકૃષ્ણ ટ્રસ્ટમાં ઈન્ટર્નશીપ કરવા આવેલા બી.વોકના વિદ્યાર્થીઓએ કાઝરીમાં ખેતીના પાઠ ભણ્યા

લોકભારતી યુનિવર્સિટી સણોસરા ભાવનગર અને શ્રી રામકૃષ્ણ ટ્રસ્ટ કુકમા વચ્ચે અલગ અલગ સેમેસ્ટરના વિદ્યાર્થીઓ માટે બી.વોક (સજીવ ખેતી) ની પ્રેક્ટિકલ ટ્રેનિંગ આપવા અંગે કરાર થયા હતા જે અંગતત હાલ ૨૧ વિદ્યાર્થીઓ તાલીમ લઈ રહ્યા છે ત્યારે માર્ગદર્શનના ભાગરૂપે કૃષિ વિજ્ઞાન કેન્દ્ર કાઝરી કુકમા દ્વારા સાત દિવસની તાલીમ યોજાઈ હતી. આ પ્રસંગે કાઝરી કુકમાના વડા ડો. મનીષભાઈ કાંવતે ઉદ્દેશ્ય સમજાવ્યો હતો. પાણીના નમૂના જીપીએસ કોર્ડિનેટ સાથે કઈ રીતે એકત્રિત કરવા, કાંટારહિત થોર, મશરૂમની વાવણી વિગેરે વિષય શીખ્યા હતા અને તેનું પ્રેક્ટિકલ કરાવાયું હતું. ડો. શીતલ કે.આર. એ કચ્છના પર્યાવરણ વિશે માહિતગાર કરાયા હતા. ટેકનીકલ અધિકારી ડો. સીતારામ જાટે સંચાલન કર્યું હતું.

ઔષધિય વનસ્પતિ ઉદ્યાન ખાતે મેળવ્યું માર્ગદર્શન

બી.વોક અભ્યાસક્રમના છાત્રો ઔષધિય વનસ્પતિ ઉદ્યાન ખાતે વિવિધ પ્રકારની ઔષધિય વનસ્પતિઓ વિશે મુલાકાત લઈ તેની મહત્વતા તેમજ ખેતીમાં તેની અગત્યતા વિશે માહિતગાર થયા હતા. કેન્દ્રના સંચાલક નિકુંજભાઈ ત્રિપાઠીએ સૌને માર્ગદર્શન આપ્યું હતું.

વેસ્ટ ડિકંપોસ્ટ બેક્ટેરીયાનો ઉપયોગ ફાયદાકારક રાષ્ટ્રીય જૈવિક ખેતી કેન્દ્ર ગાજ્યાબાદ દ્વારા તૈયાર કરાયેલ બેક્ટેરીયાના ઉપયોગથી ખાતર બનાવવું, બીજ ઉપચાર, છાંટવાની રીત વિશે થોડું જાણીએ

વેસ્ટ ડિકંપોઝર બેક્ટેરીયા ૧ બોટલ દ્વારા ૩૦ દિવસમાં ૧ લાખ મેટ્રીક ટન ખાતર તૈયાર થાય છે. (ગાયના ગોબરમાંથી બને છે)

લીકવીડ ખાતર બનાવવાની રીત:

- ૨૦૦ લીટર પાણીમાં બે કીલો દેશી ગોળ ૧૦ લીટર પાણીમાં ઓગાળીને બેરલમાં નાખવો.
- બોટલમાં રહેલ બેક્ટેરીયાને હાથ લગાડવો નહીં. લાકડીની મદદથી કાઢવા.
- સવાર સાંજ બે વખત હલાવવું. સાત દિવસ ઢાંકીને રાખવાનું.
- કમ્પોસ્ટીંગ ખાતર ૩૦ થી ૪૦ દિવસમાં તૈયાર થશે. ૧૦૦૦ કિલો, ૨૦ લીટર કમ્પોસ્ટ પાણી, કચરો, છાણ વગેરે ઢગલા ઉપર છાંટતાં સાત દિવસે ઉથલાવવું.

છાંટવાની રીત:

- દરેક પાક ઉપર ૫૦ ટકા (૧ પમ્પમાં ૭ લીટર સાત દિવસે ૧ વખત).
- શાકભાજી ઉપર ૧૦ લીટર પાણીમાં ૪ લીટર લીકવીડ ત્રણ દિવસે છાંટવું.
- બાગાયતમાં ૧૦ લીટર પાણી ૬ લીટર લીકવીડ
- ડ્રીપ સિંચાઈમાં ૨૦૦ લીટર લીકવીડ બેક્ટેરીયા ૧ એકર માં પાણી સાથે આપવું.

બીજ ઉપચાર : ૨૦ કિલો બિયારણ માટે જરૂર મુજબ બેક્ટેરીયાનું પાણી, ૩૦ ગ્રામ ગોળ નાખી છંટકાવ કરવો. અડધા કલાક પછી છાંયડામાં સુકવવાં, પછી વાવી દેવાં.

આ અંગે વધુ માહિતી મેળવવા માટે રાષ્ટ્રીય જૈવિક ખેતી કેન્દ્ર, ગાજ્યાબાદનો ફોન નંબર ૦૧૨૦-૨૭૬૪૯૦૬, ૨૭૬૪૨૧૨ પર સંપર્ક કરી શકાય છે. આ ઉપરાંત વેબસાઈટ તેમજ યુ ટ્યુબ પર પણ આ માહિતી ઉપલબ્ધ છે.

॥ દીપ જ્યોતિ નમોસ્તુભ્યમ ॥

શ્રી રામકૃષ્ણ ગ્રામઉદ્યોગ કેન્દ્ર - કુકમા(કચ્છ)

ગોમય દીવડા

ઘર, ઓફીસ, ફેક્ટરી, ખેતર, મંદિર, ગુરુદ્વારા, દેરાસર વગેરે તમામ સ્થળોને ગોમય દીવડાથી ઝગમગાવો અને ખરા અર્થમાં દીપાવલી ઉજવો

દેશી ગાયના ગોબરમાંથી બનેલા દીવડા વાતાવરણને શુદ્ધ અને પવિત્ર કરવાનું કામ કરે છે.

ગોમય દીવડા દેશી ગાયના ઘી સાથે પ્રગટવાથી વાતાવરણમાં ઓકિસજનનું પ્રમાણ વધી જાય છે.

રસ્તા પર રખડતી ગૌમાતાને સમાજમાં તેનું મહત્વપૂર્ણ સ્થાન પુનઃ પ્રાપ્ત થશે.

ગોમય દીવડાની ભસ્મ નાખવાથી પાણી બેક્ટેરીયા રહિત બને છે. શરીરમાં પ્રાણવાયુનું પ્રમાણ જળવાય છે.

ગોમય ભસ્મ અનેક રોગોમાં લાભદાયી છે. હળદર, ઘી સાથે લગાવો તો ઉત્તમ મલમ બને છે. ભસ્મનું તિલક કરવામાં આવે છે. ભસ્મ એક ઉત્તમ ખાતર છે. ઘરમાં અને ખેતર-વાડીમાં તેનો ઉપયોગ કરી શકાય.

દેશી ગાયની ગૌશાળા આત્મનિર્ભર બને છે. સ્વદેશીનો સાચો અર્થ સમજી શકાય છે.

ગોમય દીવડા ખરીદવા માટે સંપર્ક

આલિર સમાજવાદીની સામે,
ભુજ-અંજાર હાઈવે, કુકમા (કચ્છ)
તા. ભુજ. મો. ૭૫૬૭૪ ૬૦૩૫૫,
૯૮૨૫૪ ૭૮૯૩૪

ધરતી પરનું અમૃત એટલે દેશી ગાયનું દૂધ

'અમૃતમ વૈગવાં ક્ષીરમ
ગાયના દૂધમાં એ-૧
અને એ-૨ એમ બે પ્રકારનાં
પ્રોટીન હોય છે. એ-૨ પ્રકારનું
પ્રોટીન આરોગ્ય માટે ઉત્તમ છે.
જ્યારે એ-૧ પ્રકારનું પ્રોટીન
લાંબા સમય સુધી લેવાથી
આરોગ્યને નુકશાન કરે છે.
ભારતમાં પશુઓ પર સંશોધન
કરતી સંસ્થા એનબીએજીઆર
નેશનલ બ્યુરો ઓફ એનિમલ
જેનેટિક્સ રીસોર્સીસ, કરનાલ,
હરિયાણા એ તમામ ગાયોના
દૂધનો અભ્યાસ કર્યો. જેમાં
ભારતની દેશી ગાયો જેવી કે,
કાંકરેજ, ગીર, રાઠી, થરપારકર,
શાહીવાલ, લાલસીંધી વગેરેમાં
એ-૨ પ્રોટીન ૯૮ ટકા જેટલું
જોવા મળ્યું. જ્યારે વિદેશી
નસલમાં તે નહીંવત હતું.

વિદેશી એચ.એફ,
જરસીના દૂધમાં એ-૧ પ્રોટીનમાં
રહેલું બીસીએમ-૭ ટોકસીન
લાંબા ગાળે ડાયાબીટીસ,
અનિદ્રા, સ્થુળતા, બાળમરણ,

બહેરાશ અને હૃદયરોગને
આમંત્રે છે.

આ ઉપરાંત ભારતીય
વંશની ગાયના દૂધમાં એક
મહત્વનું ઘટક ઓમેગા-૩ ફેટી
એસિડ વધુ પ્રમાણમાં જોવા મળ
છે જે આપણા શરીર માટે
ગુણકારી છે. તથા સેરેબ્રોસાઈડ
નામનું તત્વ મગજ અને બુદ્ધિના
વિકાસ માટે સહાયક બને છે. આ
એક બ્રેઈન ટોનિક છે. તે
ભારતીય વંશની ગાયના દૂધમાં
જ ખૂબ માત્રામાં હોય છે.

આ ઉપરાંત ભારતીય
વંશની ગાયના દૂધમાં એક વધુ
મહત્વનું તત્વ ખૂબજ પ્રમાણમાં
મળે છે જેને સીએલએ
(કોન્જુગેટેડ લીનોલીક એસિડ)
ના નામથી ઓળખવામાં આવે
છે.

દૂધમાંથી મળતું કુદરતી
સી.એલ.એ. શરીર માટે ખૂબ
લાભકારી સિદ્ધ થયેલ છે જે
કેન્સર અને ડાયાબીટીસ વિરોધી
સિદ્ધ થયેલ છે.

ગાયના દૂધના વિશિષ્ટ ગુણધર્મો
- ગાયનું દૂધ સ્નિગ્ધ, શીતળ
, શક્તિવર્ધક, તૃપ્તિ આપનારું,
બુદ્ધિવર્ધક અને બળ વધારનારું
છે.

- ગાયનું દૂધ આરોગ્યરક્ષક,
આયુ વધારનાર તથા વૃદ્ધાવસ્થા
અટકાવનાર તેમજ યૌવનને
લાંબા ગાળા સુધી ટકાવી
રાખનાર છે.

- ગાયના દૂધમાં ગુડ કોલેસ્ટેરોલ
નું પ્રમાણ વિશેષ હોય છે.

- ગાયનું દૂધ રેચક છે. તેના
કારણે આંતરડાં સાફ થાય છે અને
કબજિયાત દુર થાય છે.

- ગાયનું દૂધ એન્ટી ઓક્સીડન્ટ
તત્વ ધરાવતું હોઈ કેન્સર જેવી
બિમારીમાં રક્ષણ આપે છે.

- ગાયનું દૂધ ઈમ્યુનોસ્ટીમ્યુલન્ટ
અને બાયોએન્ડાન્સર છે.

- ગાયના દૂધમાં રહેલું સુવર્ણ
તત્વ લીવર, પેનક્રીયાસ અને
કીડનીના રોગોના ઉપચારમાં
ફાયદાકારક છે. આમ ગાયના
દૂધના અનેક ફાયદા છે.

કૃષિ પાકોમાં રોગ નિયંત્રણ

કૃષિ પાકોના રોગનું મુખ્ય કારણ નિદામણ નાશકો- રાસાયણિક
ખાતરો વાળી ફળદ્રુપતા- ઉપયોગી જીવાણુ વગરની જમીન છે. આથી તેના
પ્રતિબંધ વગર રોગ નિયંત્રણ અસંભવ છે. પ્રતિ એકરે દર વર્ષે ત્રણ થી ચાર
ટ્રેક્ટરની મોટી ટ્રોલી દેશી ગોવંશનું સેન્દ્રીય ખાતર ખેતરમાં પુરવાથી ત્રણ
વર્ષ પછી રોગોની માત્રા 70% ઘટી જાય છે જે અમારો 20 વર્ષનો અનુભવ
છે. રોગ નિયંત્રણ માટે સૌથી પ્રથમ પગલું સેન્દ્રીય ખાતર છે.

પ્રતિ એકરે સુકવેલી પાકી લીંબોળીનો ભૂકો 25-30 કિલો વાવેતર
પહેલા ખાતર તરીકે આપવાથી જમીનના રોગોનું ઉત્તમ નિયંત્રણ થાય છે.

તામ્રછાસ અને મહાવિષ અર્ક : કૃષિ પાકોમાં રોગની શરૂઆત
જમીનના રોગોથી થાય છે. આથી પ્રથમ બે પીયત સાથે પ્રતિ એકર 15 થી
20 લીટર તામ્ર છાશ પાવી ફરજિયાત છે. અથવા 20 લીટર પાણીમાં અહી
દર્શાવેલી ઝેરી વનસ્પતિ છ કિલો પીસીને ત્રણ દિવસ પલાળવી. રોજ મહાવિષ
અર્કને લાકડીથી હલાવી નાંખો. ત્રણથી પંદર દિવસની અંદર અર્કનો ઉપયોગ
કરી લેવો. અર્ક વધારે પડતર રહેવાથી ફૂગ થઈ જાય છે. અને ગુણવત્તા ઘટતી
જાય છે. તામ્રછાશ ન હોય તો પ્રથમ બે પીયત સાથે આ મહાવિષ અર્ક આ
પ્રમાણે પાવો. જેનાથી જમીનની હાનિકારક ફૂગ, બેક્ટેરિયા, વાયરસ, કૃમિ,
ઉઘઈ અને મુંડાનું સંપૂર્ણ નિયંત્રણ થાય છે. મૂળ તંદુરસ્ત હોય તો જ કૃષિ પાકો
વિકાસ કરી શકે છે. ત્રીજા પિયતથી દરેક પીયત સાથે 10 લીટર ધરામૃત
અવશ્ય પાવું. જેનાથી કૃષિ પાકોનો ઉત્તમ વિકાસ થાય છે.

○ કીટહારી ઉકાળો : એક લીટર પાણીમાં 10 ગ્રામ સારી જાતની હિંગ, 10
ગ્રામ હળદર, ઘસ ગ્રામ અજમા અને 30 ગ્રામ કાળીજીરી પાવડર. ને એક
લીટર પાણીમાં ઘીમા તાપે ઉકાળો ત્રીજો ભાગ ઉકાળો બચ્ચે એટલે નીચે
ઉતારી લેવું. 15 લિટર પાણીમાં 300 ગ્રામ કીટહારી ઉકાળો અને એક લીટર
તામ્ર છાશ , 300 થી 500 ગ્રામ ગૌમૂત્ર ઉમેરીને છંટકાવ કરવાથી તુવેર,
ચણા વાલોળ, પાપડી વગેરેને સિગમાં પડતી ઈયળ, ડોકા મરડી ઈયળ,
કપાસની ગુલાબી ઈયળ સહિત તમામ પ્રકારની ઈયળ , શ્રીપ્સ, ચુસીયા,
મોલો- મશી, જીરુ અને ઘાણામાં આવતી ફૂગ, કાળી ચરમી લગભગ તમામ
રોગોનું સંપૂર્ણ નિયંત્રણ થાય છે.

○ કટુવિષ ઉકાળો : ઝેરી વનસ્પતિ : થોર, ઘતુરો, સીતાફળીના પાન, કરેણ
જેને પશુ ન ખાય એવી કોઈ પણ એક વનસ્પતિ એક કિલો લેવી.

કડવી વનસ્પતિ : લીમડો, અરડૂસી, કીડામારી કે ભોઆમલી માંથી કોઈ એક
વનસ્પતિ 1 કિલો લેવી.

તીખી વનસ્પતિ : તમાકુ, તુલસી, તીખા મરચા માંથી કોઈ એક વનસ્પતિ
એક કિલો લેવી.

ઉકાળો બનાવવાની રીત : આ ત્રણેય વનસ્પતિને સાધારણ પીસીને 10 લીટર
પાણીમાં ઘીમા તાપે ઉકાળો. 3 લીટર બચે એટલે નીચે ઉતારી લેવું.

* 15 લીટર પાણીમાં 300 ગ્રામ આ કટુવિષ ઉકાળો, એક લીટર તામ્ર છાશ
અને 300 થી 500 ગ્રામ ગૌમૂત્ર ઉમેરીને છંટકાવ કરવાથી ઉપરના તમામ
રોગોનું નિયંત્રણ થાય છે.

લીંબોળીનું તેલ : ડિટર્જન્ટ પાવડર થી ફાડેલું લીંબોળી અથવા કરંજનું તેલ
50 ગ્રામ, એક લીટર તામ્ર છાશ અને 300 થી 500 ગ્રામ ગૌમૂત્ર ના
છંટકાવથી ઉપરના તમામ રોગોનું અને મીલીબગ નું સંપૂર્ણ નિયંત્રણ થાય
છે.

* 15 લીટર પાણીના પંપ સાથે કોઈપણ ઉકાળામાં 5 ગ્રામ ડિટર્જન્ટ
પાવડર બરાબર મિક્સ કરીને છંટકાવ કરવાથી મીલીબગનું નિયંત્રણ થાય
છે.

* કોઈપણ એક ઉકાળો કે લીંબોળીનું તેલ પાંચ દિવસના અંતરે બે વખત
છંટકાવ કરવો જેથી સંપૂર્ણ રોગ નિયંત્રણ થાય છે. ફરીને રોગ દેખાય ત્યારે
આ જ રીતે બે વખત છંટકાવ કરવો ફરજિયાત છે.

* ઉકાળો બનાવીને એક દિવસમાં વાપરી નાખવો. પછી તેની ગુણવત્તા ઘટી
જાય છે. આથી હંમેશા ઉકાળો રાત્રે બનાવીને બીજા દિવસે ઉપયોગ કરી
લેવો.

* જમીનની ફળદ્રુપતા વૃદ્ધિ, સંપૂર્ણ રોગ નિયંત્રણ, દેશી બીજ નું મહત્વ,
બિયારણને પટ, અનાજ સંગ્રહની પદ્ધતિઓ , કર્મયોગી અને કુશળ કિસાન
નિર્માણ ગાય આધારિત પ્રાકૃતિક કૃષિ ની સંપૂર્ણ સફળતા, વૈદિક રસોઈકળા
અને આહાર વિજ્ઞાન જાણવા માટે અમારું ગાય આધારિત પ્રાકૃતિક કૃષિ ગ્રંથનું
તમામ કિસ્સાનોએ બે થી ત્રણ વખત વાંચન કરવું. વક્તાઓએ નિરંતર વાંચન
કરવાથી જ યોગ્ય માર્ગદર્શન આપી શકાય છે. કૃષિ સેવા સાથે જોડાયેલી
સંસ્થાઓ અને ગ્રામ પંચાયતોએ આ ગ્રંથ ખરીદીને કિસાનોને વેચાતા આપવા
જેથી પ્રાકૃતિક કૃષિને સર્વત્ર સફળ કરી શકાય.

* મનસુખભાઈ સુવાગીયા પ્રમુખ જળકાંતિ ટ્રસ્ટ, રાજકોટ

અમે જાણવા માગીએ છીએ આપના પ્રતિભાવ

- અમારું સામયિક આપને નિયમિત રીતે મળે છે ? હા/ના
- સામયિક અન્ય લોકોને વાંચન માટે આપો છો ? હા/ના
- શું આપ તમામ લેખો/વિગતો ઉંડાણપૂર્વક વાંચો છો ? હા/ના આપને પસંદ છે ? હા/ના
- લેખ કે અન્ય માહિતી વિશે કોઈ સુચન કરવા માગો છો ? હા/ના
(અલગ કાગળમાં પણ લખી શકો છો)

- પત્રમાં શું ફેરફાર કરવા જોઈએ એ વિશે શું કહેશો ? (અલગ કાગળમાં પણ લખી શકો છો)

- તમારા પાસે ખેતી, ગૌપાલન, પર્યાવરણ, ગ્રામોત્થાન ના વિષયોમાં વિશિષ્ટ અનુભવ કે
પ્રયોગની માહિતી છે ? હા/ના (અલગ કાગળમાં પણ લખી શકો છો)

- (કોઈપણ સામયિકનો ઉપયોગ કેટલો થાય છે તેનો આધાર વાચકોના પ્રતિભાવ પર છે. ત્યારે
આપ આપનું મંતવ્ય જરૂર આપશો તેવી વિનંતી)

- (જો આપ કોઈ કારણોસર અમારા સામયિકનું વાંચન કરી શકતા ન હો તો તે બંધ કરવાની
જાણ અમને કરશો તેવી વિનંતી છે.) કાગળની બનાવટમાં વૃક્ષોનો ઉપયોગ થાય છે ત્યારે
પ્રકૃતિની આ મહામુલ્વી સંપત્તિનો દુર્વ્યય અટકે તે માટે એક એક પ્રતનું મહત્વ છે જેથી સહકાર
આપવા વિનંતી

પ્રતિભાવ ઈ-મેઈલ, ઓટસએપ અથવા ટપાલ મારફતે મુકી શકો છો.....

સરનામું : જયકચ્છ કાર્યાલય, ૯, હાટકેશ ચેમ્બર્સ, બીજા માળે, છઠીબારી, ભુજ.

ઈ-મેઈલ : jaykutch1@gmail.com

ઓટસએપ નંબર : ૯૯૨૫૧ ૭૪૬૯૯